„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком и недељом на целом табаку, а уторком, на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Георгијевића на главној пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 159. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 16. ОКТОБРА 1892. ГОДИНА XXVII.

И МРТВИ ПРОГОВОРИШЕ.

У књизи српске прошлости стоји крупно записано, да је наш народ у данима искушења отворено устајао да се бори за своје право. Није гледао, колики непријатељ стоји према њему. Није узимао „у обзир“ прилике и „околности“, него је јасно и гласно загрмео из свег грла народног: У бој, за народ свој! Остао, а пропао — све једно му је било, јер је знао, за што се бори. Није кукавички радио, иза бусије, није оклевао, није околишио, није ступао у погодбу са непријатељима свога живота. Прса у прса, то му је био јуначки предузетак, а мера и начин, да то постигне, био му је поклич: што пре, то боље!

У уставној борби за народна права било је то исто. Да не идемо даље. Сетимо се видовданског збора у Сомбору године 1885., кад читав народ устаде као један човек против Германа и његових злокобних намера. И народ је победио . . .

У живој нам памети стоје они насилни нападаји моћних и силних на права и повластице српскога народа. Крв нам удара у лице, кад се сетимо оних жалосних створова у нашем народу, који су за чинију сочива и свој несити трбух напустили народ свој, одрекли га се за навек и ступили у службу грдних зулумћара народних, да тако народу својем копају очи. Те слуге постадоше горе од својих господара. Удараше на рођени народ, кад тајно, кад јавно, али га не могоше сломити, јер појединци падају, а народ остаје.

Тако је ево и данас. „Народно-црквени устав“, то богаљасто умно чедо патријарха Георгија и његових саборских одбора хоће да проговори, хоће да стане на своје ноге. Многе су га бабице прихватале, кад је дошло на свет. Давале му дојиље неге и мелема да живи до данас, да стане на своје ноге. Пуне две године храниле га и појиле, да му одрже душу. Доносиле му свакојаке понуде, да га ма и напирена и подбула имају, само да се могу пред светом похвалити, како су „све и сва“ употребиле за његов живот, и како нису грешиле, кад су се латиле, да га одрже. Али бадава. Желудац му не прима друге хране. Што је дикло, то је и навикло. И кад се једном бабице и дојиље осетиле, да овако кржљаво чедо не ће бити ни њима ни родитељима „на дику и понос“, тада је већ дете — одвркло. И све од чуда стале и запитале се: „На чему смо?“ — сад.

Данас ударају у бубње и свирале, да се „одмах, како се разишао сабор — дакле пре две године — почело радити којешта“. Вичу на сва уста, како је саборски одбор петнаесторице „две године вуко за нос српски народ, заводио је јавно мнење српско“; а да видимо, шта су дотле радиле бабице и дојиље, данашње кочоперне смртоноше умнога чеда автономних гробара.

Отшкринимо завесу, да знамо: „На чему смо!“ и да видимо, ко је радио којешта, ко је вукао за нос српски народ и ко је заводио јавно мњење српско?

Барон Федор Николић, кр. повереник у нашем сабору пише 6. октобра 1890. патријарху Георгију и његовом саборском одбору да угарски министар-председник не може предложити оне операте (девет на броју) на највишу потврду, које је наш сабор 1879. израдио и то из разлога: „што је већ 11 година прошло, од како су уредбене основе сачињене и предложене“ и изриче „скромну“ жељу угарског министра-председника овим речима: „не би ли целисходно и не би ли се могло извести да се не стварају партикуларне, на поједине предмете односеће се уредбе, него да се изради јединствена уредба, која би обухватала свеколике у делокруг сабора спадајуће послове грчко-источне српске цркве“. И Георгије са својим саборским одбором закључује: „да се сачини један једноставан органичан статут, који би обухватио свеколике, у делокруг сабора спадајуће послове срп. прав. цркве“.

У овој седници седи Полит, онда још власник и издавалац „Браника“, чело и челенка дружине своје. Клима главом и усваја „скромну“ жељу министра-председника, а разуме се и све оно, што се иза те жеље ваља. Пушта у „Браник“ (бр. 4. 1891.), да је „**и сувише очевидна корист, коју би из тога могли имати**“.

Друга челенка дружине око „Браника“, Вучетић, седи две године у незаконитом саборском одбору петнаесторице, који по његовим речима једанпут има права а други пут нема права да приправља предлоге за сабор, и ради заједно са гробарима народних права на оном једном, једноставном, органичном статуту, и зна све, шта се ради, шта се радило и шта ће се радити; зна све у ситно, шта ће бити, а шта не, и чека, да још штогод откине за — народ. Прима раслабленo чедо на своје руке и нуди му мало сласти, да га завара. Погађа се са детињим туторима, да му отпусте што, па да дете заживи. А тутори му окренули главу и не дају му ништа. И он се запитао: „На чему смо?“ Па ударио натраг за две године. Као пркосљиво дете, кад га истуку, надао дреку. Сад ништа не ваља, ни њему ни дружини око „Браника“, која му за леђи стоји. А што је радио две године „којешта“, то није ништа.

И остала браћа његова ударила у бапска нарицања. Сад, кад је догорело до ноката, вичу народ у помоћ, да улаже протесте. Осетили су, да народ не ће без окршаја допустити, да се неко титра с његовим правима, па зашто се не би и они мало протрли? Рачунају: сабора или не ће бити, или ако га буде, не ће одбори шâле протурити што хоће, па што не би овим путем извојевали себи право на посланички мандат за идући сабор? Осетили пацови, да ће лађа потонути, па напуштају лађу.

А сад ево питања: ко је радио за две године којешта? Ко је вукао за нос српски народ? И ко је заводио јавно мишљење српско онда, кад се народ на позив „Заставин“ многобројно покренуо и протестовао против „јединственог статута“, а „Браник“ одвраћао и јавно говорио, да не треба протестовати; да то нема смисла?

Политички мртваци могли су остати на миру. Ћутали су онда, кад је влада „скромно“ желела „јединствени статут“ и преко својих људи унела у статут што је хтела, па могли су и сад ћутати. Народ би своје продужио и без њих.

Народ се само у чуду пита: мора да није ни пре био чист посао, а и сад да није, кад и мртви проговорише!

Мисљете.

Нови Сад, 15. октобра.

„Браник“ је у своме 120. бр. донео чланак „У очи сабора“. У томе чланку, у којему и он, после толико дугог оклевања, „јединствени статут“ назива **злосретним**, радује се, што се народ није дао заварати обманама „одбора петнаесторице“; а да потврди то „своје“ мишљење, спомиње Сенту, Панчево и још неких пет места, која су у последње време протестовала против „јединственог статута“, и то тако спомиње, као да до сада ни једна опћина, ни једно место није подигло протест. Ми потпуно разумемо то жалосно и безобзирно себичњаштво, ту небратску тесногрудост наших „либерала“, која им ето и овде — у овоме одлучноме часу, где се тиче опће ствари, за коју се морамо сви борити — избија на површину. До сада се, осим из ових, чуо протест и из стотине и више осталих места. То знају сви поједини који су протестовали, а знају и сви Срби, јер смо ми те протесте саопштавали. Та многа места протестовала су на позив „Заставе“, јер „Застава“ је још онда позивала народ, да отвори очи, кад је „Браник“ „паметно“ — и без сумње у интересу његове „српске“ користи — ћутао. Сад, кад је и „Браник“ прогледао и подигао свој глас, а протести следили и у реченим местима, он као да хоће да то себи припише у заслугу. Изгледа, као да се не би ни одазвали Сенћани, Бечејци, Сомборци и остали кад их не би он позвао. Жељан је, мало славољубивог разметања! Но, хајд', нек му је и то просто! Али, кад већ хвали ова места, за што онда не спомену и она, која су већ давно и давно протестовала? Од куд и та жалосна, та небратска тесногрудост? Је ли можда од туда, што протесте оних многобројних места не може да себи упише у заслугу? . . . Но, не ћемо даље да говоримо, — али се обраћамо свима Србима, без разлике странака, свима, који поштено мисле и осећају, да они оцене и процене ову тесногрудост у овако важном питању — дружине око „Браника“.

ЈАВНИ НАРОДНИ ЗБОР У СТ. БЕЧЕЈУ.

Многобројни Срби-Бечејци, без обзира на страначку политичку боју, искупише се у српској читаоници, те у недељу у јутру 11. окт. о. г. одржаше општи јавни народни збор.

Искупила их једна жеља, једна мисао: да помогну сложно одбити дрски насртај на права наша и већ извојеване слободе нам у српској народно-црквеној самоуправи, па да отворено и најодлучније осуде онај злокобни законски предлог, који је саборски одбор ујдурисао у договору са одбором петнаесторице.

Збор се конституисао, изабрав себи за председника др. Арона Војновића и Јову Михајловића за перовођу.

Договор на збору текао је озбиљно и достојанствено. А одушевљено прихватање појединих тачака резолуције, јасно сведочи, да је наш народ скроз проникнут и одан начелима самоуправе у народно-црквеним пословима.

На збору су донесене ове одлуке:

„Срби Старо-Бечејци, искупљени на јавноме збору у Ст. Бечеју дана 11. октобра 1892. год., по што су разумели, да предлог под називом: „народно-црквени устав источно-православне српске цркве у земљама угарске круне“, што га је саборски одбор петнаесторице за саборску расправу спремио, има и таквих наређења, којима се најважнија народно-црквена права или сасвим укидају и народу одузимају, или до крајности ограничавају; огорчени тим изненадним нападајима на народно право, — **најодлучније протестују против овог и сваког сличног покушаја, који иде за тим, да законити утецај народа у народно-цр-**

ЛИСТАК.

ЗДРАВИЦА КНЕЗА НИКОЛЕ НИКШИЋУ

Од давнина, од старина,
Незнабоштва од земана,
Још од српске населбине,
Трзања јој и злих дана —

Град Оногошт на гласу је
Гостопримством својим био:
Вољнога је дочекива'
А невољног наранио.

Здрав бијели Оногоште!
Нек' т' врлина ова траје
С обилношћу, срдачношћу
У најдаље нараштаје.

Мишица те Црногорска
Источноме оте змају,
Да си срећниј, — бриге моје
Очински те окружају.

На развале старог града
Варош нову основах ти,
Да ти у њој трговина
И богаство и рад цвати.

Самовољу, ћеф, отмицу,
Зам'јених ти са правицом;
А свезах те колским путем
С морем, с блатом, с Подгорицом.

И храм ћу ти сазидати,
Пољепшаћу ова поља —
Само срећу Боже дај нам,
Будућност те чека боља . . .

Здрав помлађен Оногоште!
Здрав крајине моје крило!
У тебе се свако добро
И поштење чисто вило.

Дух јунаштва, Геније рада,
Красили ти дивно лице;
Сјеверног ми краја стражо,
Здрав Никшићу, перјанице!

КЛЕВЕТНИЦИМА РУСИЈЕ.

На Русију се много виче. Виче се из оних истих разлога ради којих се виче на све Словене. Али вика и псовке западне господе подвостручиле су се на Русију. Не чудимо се. Онамо Словен господује и тај словенски господар јак је, племенит је, силан је. — Ми доле саопштавамо једно писмо рускога цара Николе. Писао га је год. 1853. своме канцелару, грофу Неслроде-у. Вредно је, да се баш сада изнесе и пред српски народ ово писмо великога цара; вредно је, јер су нас више заглушиле клевете чивутскога новинарства, како је тобож Русија увек радила на Балкану за своју корист, како се је она тобож увек о томе бринула, да на рушевинама слободе и независности балканских народа рашири своју моћ. До душе и без ових доказа ми смо са клеветницима 'на чисто. Кад су балкански народи стењали под османлијским игом, које за њих пролевао крв, а ко им је радио о глави? Историја Русије захтева од свију нас, да јој будемо благодарни, историја Енглеске, да у друге не дирамо, за нас је жалосна, гнусна је! И у овом се писму говори о Енглеској, говори се и о Грчкој. И баш сада неће бити на одмет, ако речемо још коју. Не давно поречкаше се Грчка и Румунска. Ко је крив? Клеветници вичу: Русија. Да, по њима, свим јадима балканског народа, која се варе у лонцу западне дипломације, крива је Русија. Није ни то доста. Да што боље успију у клеветама они имају срца, имају образа да се позову на прошлост. Они, клеветници, још и то кажу и поручују Грчкој, да се не узда у Русију — јер да ће је тобож она и опет упропастити, као што је тобож и пре настојала да је упропасти. А је ли то тако? Отворимо историју; не може им бити криво. Позивају се на њу они, позваћемо се и ми. У првом грчком устанку против Турака, осим Руса јели ико други био на њиховој страни? Да није било Русије и да она није позвала Француску, зар би се икада код Наварина год. 1829. уништила турска ратна морнарица? Није ли се руски министар Капо д' Истриа захвалио на министарском звању, само за то, да оде међу грчке усташе и да се бори против Османлија? Није ли гроф Игњатијев, год. 1862., онда посланик у Цариграду, био склонуо Турску, да острво Крит уступи Грчкој? А, ако се та и није испунила та вековна жеља Грка треба тражити узроке у Бечу, Лондону и Берлину. Чињенице су ово, али над све ове чињенице узвисује се доле саопштено царско писмо, које доносимо баш сада, кад се највише оборише црне клевете на Русију, кад се руски царевић налази у Атини, да и он својом присутношћу увелича славу сребреног пира грчког краљевског пара.

Ево тога писма, па нек суде поштени људи, нека суди свет, како су мислили руски моћни и силни владаоци о бедним и потиштеним балканским народима.

Писмо цара Николе гласи:

„Види се да се Енглеска влада заузима за Турке зато, што предвиђа да им је у скорој будућности немогућ опстанак у Европи, и већ данас тако уде-

квеној самоуправи ограничи и сузбије, те услед тога закључују:

I. Нарочитом представком умолити високославни српски народно-црквени сабор, да поменуте одредбе у предлогу за народно-црквени устав и сваки њима сличан предлог одбаци, те народ српски у пуном уживању својих автономних права и на даље остави.

II. Из средине своје изаслати нарочито изабрану депутацију српскоме патријарху у Карловце, у тој цели, да Његова Светост, као врховни чувар автономних и кроз 20 година уживаних права српског народа, већ по позиву, положају, дужности и јавно задатој речи, да ће народно-црквену автономију штитити — својим моћним утецајем на сабору поради, да се такав устав не усвоји.*)

III. Збор је уверења, да може с правом очекивати, да ће заступници нашег народа у старо-бечејском срезу г. г. др. Гига Авакумовић и пречасни Емил Степанов, бити заиста представници народних жеља, те ће их позвати, да као посланици наши на народно-црквеном сабору најодлучније устану противу главнога смера тога новога „народно-црквеног устава“, којим се на то иде, да се наша тешком муком стечена автономна права делом изиграју или сасвим збришу и униште.

IV. Наш јавни народни збор управља овим братски позив и свима осталим срезовима бирачким, да тако исто посебно позову своје посланике и световног и свештеничког реда, да и они, као заступници свога народа, сложно и одсудно уложе свој глас на сабору противу тога злокобног новог законског предлога.

V. Исто тако управља позив и свима осталим српским православним општинама црквеним, да се што пре придруже оваком јавном народном протесту, те да тако исто и своје депутације одреде, које би скупа Његовој Светости патријарху предстале, ради санирања опасности, која нашој автономији прети.

VI. За састављање ове представке умољена су нарочито изабрана лица, која је овај збор овластио, да ту представку у име целог овога збора потпишу и у своје време српском народно-црквеном сабору поднесу.“

Најпосле изражена је благодарност и признање сазивачима овога збора, што се сви, без разлике политичког погледа, својски заузеше, да се овај јавни збор одржи.

Збор се разишао у највећем одушевљењу, кличући: „Живели сазивачи и председник!“

На вама је, браћо српска, да то исто учините сада и по другим општинама и срезовима. На посао — крајњи је час ту!

*) С овом тачком као и са петом никако се не слажемо. Ко Георгија није до сад познао, не ће га ни познати. Кад се протестује, онда ваља да се одлучно и најодлучније протестује. Овде важи оно: Или кој, ил' не мрчи! — Упућујемо читаоце на вести из народа. Ур. „Заст.“.

Поглед по свету.

— Познато је нашим читаоцима, како је г. министар Калај бранио босанску управу, у делегацијама. Између осталих, врло слабих доказа, изнео је и тај за тврдњу, да је у Босни и Херцеговини ружи часто стање, што је у Црној Гори порезни терет тежи него у овим земљама и да се отуд види повољно стање Босне и Херцеговине, што се силни Црногорци исели ше из Црне Горе у Херцеговину, а да су се још многи и многи хтели иселити, но да је то забранила сама влада. На ове неистините тврдње одговара „Глас Црногорца“. Он каже, да није истина, да се селе Црногорци — јер ако су се иселили Врбица и још двојица (који нису могли да жаре и пале по својој вољи) да то још нису ни „многи“, а ни „силни“ Црногорци — али да је истина, да босанска влада најенергичније забрањује Босанцима и Херцеговцима исељавање, што више забрањен им је слободан приступ ћивоту св. Василија под Острог и другим ћивотима по Црној Гори. Побија и ону Калајеву неистину, да се у Црној Гори плаћа већа пореза — а чуди се, да један аустријски министар може измишљати своју за одбрану „исељавање“ Црногораца, кад се зна, како се на хиљаде становника селе не само из Галиције у Русију, а из Далмације у Америку, него „када се босанско-херцеговачки летописи пуне дирљивим призорима исељавања староседеоца из Босне и Херцеговине са прадедовских огњишта у туђ свет. — „Глас Црногорца“ врло згодно завршује свој одговор. Вели: „Када се глава босанско-херцеговачке окупационе управе, лаћа оваког оружја, да докаже, како је Босном и Херцеговином поврео мед и млеко — заистину, ми не знамо како да судимо о тој управи, која би имала да послужи — по мишљењу г. Калаја — као „узор“ балканским државама.“

— Главни одбор нар. рад. странке у Србији издао је у „Одјеку“ „Реч“, где на широко и врло озбиљно разлаже све узроке промени владе, те жалосне последице, које је из те промене делом осетио, а које ће још осетити српски народ; на послетку тумачи положај радик. странке у овоме, по Србију, врло критичном времену, које су створили либерали. О узроцима каже гл. одбор, ако је намесништво разрешавањем старе (радикалне) владе хтело чути народну вољу, онда је требало одмах расписати изборе и дати народу прилике, да он ту вољу искаже на изборима. Ако је намесништво то урадило ради избора трећег намесника, онда право избора принадлежи данашњој редовној скупштини према 71. чл. „Устава“; не ће ли ни тако, већ да се сазове ванредна скупштина, тад је, према јасним одређењима устава, требало извршити избор само у сазиву од 1. нов. 1892. и ако би и то било против 71. чл. устава. О последицама, које је за собом повукла промена владе, каже одбор, да је влада, лажним обманама о неком апелу на народ и о неком укидању монопола соли, то урадила, што је новчана вредност држ. папира по европским трговинама пала за 12% а и више; да је влада узрок знатном опадању држ. прихода, у след агитације против монопола, распаљивања полит. страсти и до противзаконитог јуришања на општине, а особито што је запело са тргов. уговорима између Србије и наше монархије. Осим овога, одбор назначује још многе ружне последице, па у трећем делу „Речи“ „још за времена“ сврћа пажњу уставних чинилаца на све ове неизбежне последице; скида са себе сваку одговорност пред народом и историјом за све ове последице и позива све чланове радик странке, да се јуначки боре свим могућим законитим средствима, да се обране и очувају народна, уставом зајамчена права, која су дана 9. августа погажена, а која се од тог часа непрестано газе од стране власти. „Реч“ се завршује са покличом на народ: „Ко се сам брани, тога и Бог брани!

СРПСТВО.

Из Србије. Радикални збор у Лесковцу поред свих могућих сметња од стране власти, посетише преко 800 радикала. — Радикали у Градишту држали су окружни збор 11. октобра. На овом збору говорио је и г. Пашић. Присуствовало је 4000 (кажемо: четир хиљаде) радикала из тога округа. — Главни одбор радикалне странке имао је ово дана саветовања у Београду о предстојећим изборима, одлагању скупштине, распусту и насилним мерама, које либерална влада предузима у народу. Одбор је радио два дана и донео је резолуцију, коју је потписало 26 радикалних првака, међу којима до г.г. Пашића, Станојевића и др. видимо и г. г. Ранка Тајсића, Димитрија Катића и остале радикалне вође, о којима су говорили либерали, да су Пашићеви противници, те се увек надали да ће се из ове противности излећи расцеп у радикалној странци. О самој резолуцији говоримо у „Погледу по свету“ у данашњем броју „Заставе“. — Прошле недеље српски занатлије у Београду држали су скуп. Скуп је био врло добро посећен. Истоме је присуствовало преко 500 занатлија. На скупу закључише српски занатлије, да им и грађанска и српска дужност налаже, **да помогну и раде за радикалну странку.**

Из Црне Горе. Дана 30. септембра славио је у Никшићу г. Перо Костић тридесетогодишњицу својега учитељевања. Он је родом из Плеваља а дошао је још из детинства у Црну Гору, где се јуначки борио више пута за њезину слободу. Сви црногорски велики достојници, као министар просвете, митрополит и др. са никшићким грађанством честитали су свечару а кнез Никола одликовао га је златном медаљом Милош Обилића. Слава таким учитељима, а хвала и земљи и господару, који их знају тако одликовати по заслузи! — Јавили смо, да је у Никшићу умр'о чувени српски јунак Новак Милошев. Сад додајемо, да је, по кнежевој наредби овоме јунаку држан парастос на Цетињу. Парастосу је присуствовао и наследник престола.

СЛОВЕНСТВО.

Из Русије. Велики руски богаташ Никола Николајевић именован је за српског почасног конзула у Москви. За вицеконзула именован је други богаташ г. Баршев. Они су познати руски родољуби и велики пријатељи Српства, па се можемо радовати, да они престављају Србију у „светој Москви“. — Из аустријске пољске долазе врло жалосни гласови. Залудне су све мере, које је предузела влада; народ се не обазире ни на претње власти, ни молбе свештенства. Пољски лист „Dilo“ јавља, да сељаци беже у Русију са децом и женама, остављајући и куће и своја имања. У Русији их лепо дочекују и старају се, да им прибаве живљења. Влада се забринула па је позвала све предстојнике, да јој поднесу извештај о свима узроцима, ради којих беже сељаци из Аустрије у Русију. Врло похвално! Бадава, види се очинска брига. Тек сада се сетише, да истражују узроке! Глобе, порези, намети, обест чиновника, језуитизам и прогањање руске народности, господо, досадише народу!

ДОПИСИ.

Из Баната,*) (Српским свештеницима и свима љубитељима св. православља.) Обилазећи домове мојих парохијана, дошао сам до жалосне слике и прилике. Уверио сам се на жалост, да је истина оно, што је писао један свештеник у „Срп. Сиону“, да се у православним кућама налазе неправославне иконе са којекаквим натписима, са оделом, које не употребљава наша св. црква и да су свеци са западњачком позитуром на коленима и склопљеним рукама. Сви смо дужни стати на пут тој невољи, која све више отима маха, да већ изгледа да узалуд тражите православне иконе у православним кућама, јер их нећете наћи.

Па како се шире те неправославне иконе? Сви знамо; да по селима иду путници и продају иконе; али највише таквих путника, несу заступници српских него чивутских, швапских и др. сликарских радња. Наш народ нема ни појма, каква треба да је икона православна а поштујући их, радо купује, те се ослони на трговца надајући се да ће му он дати онакову, коју и жели. Али ти трговци варају, те у место оваке или онаке иконе, дају сасвим нешто десето ни близу ономе, што народ жели. Онда узмите у обзир још и то, да они јефтино и под каквим год условом желите, дају и продају иконе, можете себи представити, одкуд неправославне иконе у православним кућама. Знам и таквих да има, који силом натуре икону на веле: „платићеш кад можеш, само узми“. По овим изгледа, да су ти трговци ваљда преобучени фратри и језуите!! Дакле не чудите се, кад тако један трговац донесе у село по пуна кола икона и све их растури у народ!

Кад знамо да је немила појава видети неправославне иконе у православним кућама; кад знамо куда све то води, онда неје доста рећи: пазите браћо, него је главно наћи начин, како да се томе злу доскочи.

Ево дакле изнећу предлог, кога сам се ја држао и могу рећи, да сам божијом помоћу подпуно успео, те код мене у парохији неће се продати ни једна икона, која не одговара православном духу.

Предлажем ово: **Српски свештеници, ма где били, да народ свој поучавају, моле и преклињу и све и сва употребе, те да га убавесте, да ни један не купује икону без знања свога свештеника. — Заступници српских сликарских радња кад дођу у село, прво нека сврате свештенику српском. Овај пак могао би се преко године известити коме треба икона и каква треба, те кад један такав трговац дође, он ће моћи само у присуству свештеника продавати, јер народ неће без знања свога свештеника никакву икону да купи. Да би пак могао свештеник јавити онима, који су ради икону купити, добро ће учинити путници, да дописницом јаве свештенику свој долазак, на неколико дана пре, а овај ће онда лако јавити својим парохијанима. Приповнате радње сликарске треба да дају на одплату.** Верујте, овако ће бити помоћи и доскочиће се злу. **Један свештеник.**

*) Обраћамо пажњу штованих читалаца на овај лепи допис. Уреди.

Надлак, 12. октобра. (Искрена реч браћи Поморишанима.) Кад је беспа и крута сила сурова азијата овим лепим и питомим крајем поморишким завладала, те царевини овој онако љуто загрозила беше, у оном добу, а на позив тадањег ћесара дођоше претци ваши правце са Косова поља у ову земљу, а под водством петорице браће, пет славних и јуначних Јакшића, на броју их свега око 150 хиљада породица, и дадоше царевини овој равних 100 хиљада љутих ратника сваког рода оружија.

Претци ови ваши, браћо моја, беху први и најстарији Граничари у овој царевини, којих донде овде још никад не беше; а дођоше са свим благом и оружјем својим, што га имаћаху тада — и пошто им је унапред свима држављанска, грађанска и народносна слобода од тадањих власти зајамчена — дођоше они радо амо, да се са старим душманом боре и крваве, да га гоне и да га тамане.

Стојећи под врховним водством својих речених војвода, петорице браће, пет славних Јакшића, настанише се они дуж Мориша овде, и дадоше својим местима имена: Мали Чанад, Ноглок (садашњи Надлак — они зваху Ного-локва — а данас је променуто прво и право име томе месту) Семлек, Батања, Печка, Торња, Арад и Арад-Гај.

Станивши се овуда, војеваху и ратоваху они, гонећи свога старог душмана, што им отаџбину на Косову оте, од Мориша, па све до Једрена по целом Балкану. Гонише их и прогонише их из своје нове постојбине, те ослободише ову земљу од љутога непријатеља Турчина.

Војевања та трајаху дуги низ година, па очистивши земљу ову од тог опасног непријатеља, дадоше се мирном живовању, а престаше четовања, те обрађиваху мирно своје земље и бавише се другим производним и трговинским гранама, те беху задовољни и спокојни у овој земљи.

Тих славних, а јуначних Јакшића потомци, ви сте браћо Поморишани! Ваши су претци то били, што гонише и одагнаше општег душмана, а да себи и вама браћо извојују народна права. Они се највише за вас борише, крвише и онако јуначки изгибоше, а све зато да вама буде добро.

Претци ваши очуваше себи та права, па оставише вама у аманет и насљеђе, да их ви исто тако свето храните и од свачије навале браните.

Свете, мученичке сени њихове налажу вам дакле да то чините, да морате да чините!

Сени свете њихове позивају и заклињу вас, да им жеље и аманете њихове савесно и као они — јуначки браните!

Јесте! они тада беху, по тадањим околностима и времену, љуте мегданџије на бојноме пољу, али од вас браћо данас не иште се, не тражи се то! Од вас се данас тражи: да сте мегданџије на народном, автономном своме пољу такови јунаци, као што вам дични претци ваши на бојноме беху!

Не влада се данас као онда што је: силом и оружјем, већ памећу и народном свешћу.

Данас вам је браћо рођена кућа ваша — автономија, т. ј самоуправа у највећој опасности и ви ју морате да браните! Автономни кров већ вам над главом гори, а запалио вам га рођени брат-небрат, па прети да и вас, заједно шљоме, лукавством и подлом издајом збрише.

„Јединствени статут“, та љута аждаја, зинуо је на нашу крваву тековину црквено-школску самоуправу, што ју ми „автономијом“ називамо и хоће да ју поједе — уништи. Па хоћете ли ви браћо то допустити и равнодушно сносити? Смете ли, можете ли ви то чинити? Не, ви нећете, ви не смете такови немарни бити, јер ће вас проклети кости ваших предака.

„Јединственим статутом“ тим хоће се дакле то: да не будеш више сам свој господар у рођеној кући, него да ти други црквом, школом и општином црквеном управља, а ти брате у запећак, па гледај и — ћути!

Црква и школа су нама још једина уточишта и браничи, дакле наше српско знамење, што нам име и народност нашу обележавају, друго ништа и немамо до ли то двоје.

С њима само ми Срби имамо још права да заповедамо и управљамо и — ничим више, па изгу-

---

шава своје послове да против нас управи последице те кризе. Ради тога, врло је вероватно да ће се она сама ставити на чело ослобођења европских хришћана у цељи, да им после да тако устројство, како би услови њиховог будућег живота ишли са свим на супрот балканским битним интересима. „Није сљедствено наша најпреча дужност да предупредимо овај срамни рачун и да објавимо свима државама, да знајући да су сва заузимања да се турска влада упути на пут справедљивости безкорисна, ми ћемо опет остати верни принципу нашем који смо обзнанили, одричући се по могућности сваког освајања; али на истом месту признајемо, да је наступило време да се изврши независност хришћанских народа у Европи, који су пре неколико векова пали под турски јарам. Узимајући на себе улогу покретача у овоме светоме делу, ми позивамо све хришћанске народе да нам се придруже ради достижења те свете цељи. **Овде се не предразумевају само хришћани источно православни, већ и сви остали хришћани без разлике, који су у Европи подпали под турско ропство. Таким начином ми желимо независност, молдаво-власима, Србима, Бугарима, Босњацима и Грцима, тако, да свако од тих народа завлада државом у којој живи већ више векова и да тим државама управља личност, коју ће сами из средине своје изабрати.**

„Ја држим, да ће овакав проглас или изјава произвести промену у мишљењу целог хришћанског света и да ће га може бити упутити на истинитије мишљење о томе важноме догађају, или га најзад ослободити од искључног и злонамерног руковођења енглеског правитељства.

„Ја налазим да је то једино средство, да се поставе границе непријатељству енглескоме, јер се не да мислити да би се они после оваке изјаве решили, да пређу на страну Турака, те да са њима заједно пођу против хришћана.

„Само се по себи разуме, да се по достижењу главне цељи, будуће устројство ослобођени области мора оставити општем сагласију. Нема сумње да оно преставља мучан посао, но ја сам пуно убеђен, да решење његово неће се сусрести са препрекама, које се не дају савладати. Ако успех крунише наше намере, тада ће вероватније бити да ће оно успети и у осталим нашим намерама.

„Било би крајње потребно послати неодложно у те земље способне људе, да се упознаду са њиховим положајем и да ту на месту прикупе што тачније податке о правим тежњама тих становника и на помоћ коју можемо очекивати са њихове стране. Ово би требало учинити према Србима и Босанцима, јер све што се тиче Бугара ми већ познајемо. Сем тога ваљало би неодложно образовати у Молдавској и Влашкој депутацију, у коју би ушли најсвеснији бојари и духовници, да их упознамо са нашим намерама, које се тичу њихове будућности, и да их на тај начин привучемо на страну наших планова“. Никола I.

бимо ли још и ово последње право, онда смо свршили и проћердали све, што имасмо, а онда је крај и од нас самих и нашега србовања!!!

Злогласним „јединственим статутом“ тим иде се још и на то: да не буде бирања по народној вољи, но просто „наименовање“ и то онакових мамелука за управу свега тога, што ће само власницима, великашима и свима сатанама нашим служити, а народу српскоме не! Па како им власници свирали буду, тако ће тамо они играти, а народ може онда плакати и нарицати за изгубљеним правом својим. Али, чувај се и у памет се народе, јер садање време је по нас најопасније, опасније него сви ратови на свету што беху.

Против тога „јединственог баука“ подигао се је данас сав народ српски својим одлучним протестима, па држимо се и ми, ма у последњем часу опасности, те спасавајмо што се још спасти даје. Дижимо се и протестујмо са свом браћом српском заједно, нека одјекне глас наш као гром! Протестујмо одмах с места против тога недоношчета. Оклевања више нема. Сабор наш у Срем. Карловци састаје се већ 24. о. м. по нашем.

У недељу 18. о. м. неизоставно — а и пре — сакупите се на зборове, па на њима једногласно закључите: „Да најодлучније протестујете против наметања тога злогласнога штатута, којим се смера на уништење постојеће автономије српске.

Те закључке одмах с места доставите једном од господе посланика српске радикалне странке ради даље употребе, а они ће знати шта им чинити ваља.

Лозинка нека вам је свима: „Нећемо јединственог штатута!“

На завршетку још нешто:

Браћо Батањци! Ви, као „челенка поморишких Срба“, не смете са протестом изостати! Ваш глас мора се на сабору чути! Ви морате у име свих Поморишана свога гласа у томе подићи! Ми то од вас очекујемо, јер сте ви многобројнији према свима другим малобројним опћинама у Поморишју.

Јакшићевац.

Србобран, о Параскеви. (Благословен грјади — распни га, распни!) Партијска дисциплина наших либерала заиста је у снази, кад се и сентомашки центри-либерали подигли да протестују против „јединственог статута“, а овамо су пре четир месеца приредили свечан дочек патријарху Георгију, и кад је приликом приређене бакљаде просула светост свакојаке грђње на своје политичке противнике радикале, који се усуђују да пишу против „јединственог статута“, и кад је изустила Њ. Светост да нема (ваљда у Сентомашу међу либералима?) ни њих десет, који разумеју исти статут, подвикнуше наши центри-либерали као из једног грла: „тако је!“ Па заиста изгледа, да су наши „интелигентне“ бакљоноше разумеле се у „јединственом статуту“ као неко у кантару, кад сад после четир месеца по налогу својих „велеума“ протестују против тога патријархова недоношчета, којем кумоваше још пре крштења патријархови мамелуци, а који не заслужују ни имена српскога, што га на себи носе.

У прошлу недељу 11. о. м. заказаше наши центри-либерали ни мање ни више него „велики бирачки збор“, и то позваше све Србе бираче на збор. Позваше их пре службе, кад је уједно и трг, те мислише да одрже збор у порти, а кад се видеше на невољи, да их има пет-шест, а они пут под ноге, па вуци које са трга, а које од куће, и тако се скупи до двадесет бирача и нешто стараца, који су у цркву на службу дошли а било је нешто и момчадије, јер су били и неки сватови.

Елем некако скупио се збор, али не онакав, какав би требао у Сентомашу да буде. И овом приликом гледали су центри-либерали, да покажу свету, да су они господари положаја у Сентомашу, али им ова не упали, јер ту тек не могоше силом што урадити. А и како би се наш народ за овај позив одушевио, кад ту хоће главну реч да воде толико пута већ изиграни „прваци“ центри-либералне клике. За то овај збор и није могао да буде многобројно посећен. Како су једнострано радили онако су свестрано и насели.

Док није звоно на службу зазвонило, извикаше за председника Лазу Гаванског, старог автономаша, а поп-Лаза ће на дугачко почети говор, од пре 200 година. Говор је замотан као и „јединствени статут“, само су ноге вириле и чула се реч „протест“. А кад дође да се одреди, коме да се пошаље протест, нађе се један радикал и рече, да саб. одбор не прима протесте, него да они то уруче посланику ст. бечејског среза, али наши либерали одбише предлог, јер је наш посланик радикал.

Па кажите сад, да нису имали радикали право, што нису многобројно дошли на збор, да испуне либералску празнину? Па кад предлагач увиде, да господа протестирци немају ни толико озбиљности, колико сама ствар изискује, а он пређе у шалу и предложи, да се заинтересована особа (патријархова слика) која виси од доласка његова на зиду, из собе читаонице удали. Ово је, разуме се, изазвало смеј. Кад су смешни, нека је смешно.

Мудре су звери ти наши либерали. Они би и купус и козу. Неће они да се замере патријару, а овамо пружају шипак у шпагу ономе, који је стварао „јединствени статут“. Да је којом срећом творац „јединственог статута“ који радикал, они би му већ онако „братски“ одмаздили. Неки опет, који нису тако писмени, а либерали су по невољи, просипају сад грђње на Његову Светост. Незнам хоће ли патријарх доћи по свом обећању једном гостински у Сентомаш, али као да је ускисло вино у либералским подрумима, а грожђа ни од корова, и што га има, и то је кисело.

И тако ће се протест послати сабору и то петицијоном одбору, ваљда у облику какве молбе, жалбе, шта ли? Та да, они су финији од фукаре, а где би се замерили и Његовој Светости?

Панчево, 8. октобра. (Накнадни избори посланика за наш народно-црквени сабор). Пре неки дан била је овде конференција, где се већало и саветовало, кога ваља бирати за посланика на место покојног проте Василија Живковића. Како ми се са поуздане стране вели, решила је, да се бира онаки свештеник, који ће бити против „јединственог статута“. Поговара се, да ће се кандидатура понудити г. Сави Стојшићу, овдашњем протопресвитеру, али условно, да заузме опозициони положај према том скрпљеном „јединственом статуту“. Ако се г. Стојшић не би хтео тако примити, бираће се други.

Силом нам се сад намеће питање: Зашто наша „нотабилитетска“ господа нису мало раније ово предузела? Зар они наопако нису знали куд смера и шта хоће тај „јединствени статут“?

Но прекинућемо са овим питањима за данас, па да се осврнемо мало на ковински срез, где ће се бирати световњак.

У том срезу ради сав владин апарат за др. Љубу Ненадовића. Ко је тај др. Љуба Ненадовић? Какве је он политичне боје? Какво он становиште заузима према „јединственом статуту“? Држим, да ми неће бити тешко ова питања решити. Кад се каже, да владин апарат ради за њега, зар то није доста јасно? Кад је још мађарска влада ишла на руку чисто народним кандидатима? Др. Љуба Ненадовић биће о тим овде већ нема сумње, за црни статут. У ово неколико речи, држим да сам рекао све што је нужно, а они Срби изборници ковинског среза, пре него што пођу на избор, нека метну руку на срце и нека добро промере шта ће и како ће тамо гласати. Нека се сете, да су њихови стари крв своју лили за нашу автономију и ставили им у аманет, да је чувају и штите где год могу. Ако нестане автономије, одзвониће нам свима.

Мрконић.

Вести из народа.

— Пишу нам из **Ст. Бечеја:** „11. октобра био је код нас збор Срба бирача, који је одлучно протестовао против статута саб. одбора и незаконитог одбора петнаесторице. Ток самог збора послат вам је. А ја ћу вам јавити још нешто што треба да се зна. При другој тачци у закључцима, које је збор донео, а која се тачка односи на шиљање депутације патријарху, било је живљег дебатовања. Чуо се глас и против шиљања ове депутације, као са свим излишне. Овом беше главан разлог, што сви знаци за то говоре и врло је вероватно, да се и сам патријарх Георгије у души потпуно слаже с таким нацртом устава, као рођеним братом повампиреног „јединственог статута“, јер је познато, да је патријарх и при грађењу и при рађању њиховом имао извесног учешћа и утецаја у том послу. С тога је врло смешно: заваравати се уздањем и очекивати помоћ с те стране; ове би се депутације показале као сувише наивне, безазлене.

Али већина је збора опет усвојила да се шиље депутација, из разлога тога, што је патријарх — по казивању неких чланова — недавно у Сентомашу дао тврду реч, да ће народно-црквену автономију чувати и уважити жеље народне, кад му се изнесу. И за то је као сад баш жива згода, да се он подсети на лепа обећања, те ће му народ дати прилике, да напусти своје „увучено (резервисано) држање“, па да се може јасно изразити, какав положај мисли заузети у сабору, кад буде реч о овој ствари.

Све то изгледа лепо, али није ни лепо ни добро. На што сипати воду у решето? Зар није досадашњим радом својим већ доказао, како држи реч своју. Кад је ударац близу главе узалуд је молити противника, да га отклони. У том смо сви уверени, да глух не ће прочути, а нем да не ће продиванити, па на што то и покушавати?“

— Пишу нам из **ковинског изборног среза:** У нашем срезу спремни су да бирају посланика на место пок. Мите Петровића на наш срп. нар. црк. сабор, али онаковог, који ће мушки и достојно знати да брани народна права против патријарха и његових измишљених правила — била та једноставна или дисциплинарна. — Колико је мени познато, овде ће бити 3 кандидата и то: г. др. Ђура Красојевић, др. Ст. Малешевић и др. Љуб. Ненадовић. Пошто смо из цењене „Заставе“ увидели, ко је и какав је г. Ненадовић то не верујем да ће ко за њега и бити, а и за г. Малешевића, познато је како уме у скупштинама Матице Српске да тера партизанство до крајности и како до најскоријег доба још не рече ништа против јединственог статута а тек од неколико недеља и сам је противник тог постао, то нам онда у овом срезу остаје једини честити челик-Србин и ватрен Србин-радикал др. Ђура Красојевић, који нам највише гаранције пружа, јер је од почетка био против те наказе — „јединственог статута“. Те по томе опомињем браћу изборнике ковинског изборног среза, да сви сложно пораде на томе, да за посланика изабран буде наш народни човек, који ће нас увек поштено и српски бранити а то је г. Красојевић из Срем. Карловаца. „Живио“ др. Ђура Красојевић народни посланик!

Кад ово пишем дознао сам, да је др. Малешевић позват од својих пријатеља у Долово да развије свој програм. Председник са њих неколико обрекао му је да ће се за њега заузети и свом силом је радио и код других, да се за Малешевића изјасне. Мислим да ће те бити о овоме подробније извештени.

Вести из места и са стране.

Уписивање у српску народну радикалну странку. Са више страна стигли су већ председнику управног одбора за руковање „Заставом“ зготовљени пописи чланова српске народне радикалне странке. Препоручује се и осталим местима, која то до сад нису учинила, да што пре спроведу уписивање, па да се после ове припреме за организацију приступи самој организацији.

Позив. „Матица Српска“ издала је следећи позив на освећење споменика пок. Јакову Игњатовићу књижевнику-романсијеру: „Пријатељи покојног **Јакова Игњатовића** издали су по смрти његовој проглас на народ, да се купе прилози за споменик овом заслужном књижевнику српском, и народ се лепо одазвао, те се прикупило толико, да се могао подићи скроман и пристојан споменик од мрамора, који је већ и смештен у овдашњем успенском гробљу над земним остатцима покојниковим, да обележи нама и потомцима место, где почивају утрођене кости овог славног и плодног српског књижевника.

Споменик овај ваља да се освети по обреду наше св. православне цркве, а ту дужност и старање примила је на себе, по молби члана књижевног одељења и скупљача горњих прилога, др. Стеве Павловића, „Матица Српска“ и овластила из седнице књижевног одељења нас потписане, да тај чин изведемо: Др. Илија Огњановић, др. Стеван Павловић, Арк. Варађанин.

Поводом тим част нам је умолити и учтиво позвати све пријатеље и поштоваче покојникове, да изволе изићи у суботу 17. (29.) октобра о. г. у 11 сати пре подне на успенско гробље (састанак је код „Матице Српске“ у ¾ на 11 сахати пре подне), где ће се учинити помен овом великом покојнику и где ће у славу његову један члан књижевног одељења коју реч проговорити и за тим са свежим цвећем, окитити споменик у знак признања покојникових лепих и богатих књижевних радова као и у знак љубави наше, а у знак благодарности и милог сећања целивати крст и довикнути: Слава Јакову Игњатовићу! Вечан му спомен!“

† **Јован Будошан** вредни и честити ратар а добар Србин одавде, умр'о је 12. октобра у 60-ој години. Увек се истицао у јавним народним стварима, био је Милетићевац и у новије време члан српске народне радикалне странке. Колико је био поштован, најбоље се засведочило на спроводу, којем је присуствовало многобројно грађанство без разлике вере и народности. Лака му земља! **Т.**

Нови питомци Текелијина завода. Из Будимпеште нам пишу: „Надзорништво Текелијиног завода држало је 3. (15.) октобра т. г. своју редовну седницу. Том приликом изабрани су за редовне питомце Текелијине г.г. Тана Павловић, правник II. године родом из Панчева и Ђока Димовић, медиц. I. године родом из Јасеновца у Хрвацкој. — Између осталога дозвољен је тромесечни допуст надзорнику Текелијиног завода Стевану В. Поповићу. За заменика му је постављен др. Ђорђе Пеичић овдашњи адвокат. — Осим горњих предмета решавани су још неки предмети мање вредности.“

Мењајте сребрне новце! Сав дојакошњи сребрн новац ће се примати само до римске нове године После римске нове године тај новац неће више важити као новац, него ће се моћи продавати само као друга роба, па ће по данашњој вредности сребра да падне бар са 30% што ће толико рећи, да ће се за сребрну форинтачу давати само 70 новч. Ми знамо да је наш народ сребрн новац вазда више ценио од банака, те да је многи ситне уштеде своје накуцкао у сребрном новцу. Па баш тима саветујемо, да те уштеде чим пре промене у банке или злато, што би после римске нове године грдно штетовали. Дакле напоље плеснаве цванцике, форинте и талире!

Здравица кнеза Николе. Јавили смо, како је у Никшићу била велика народна свечаност, кад је тамо дошао кнез Никола са својим двором; народно весеље подвостручило се и тиме, што је и кнежевић Петар, први пут дошао у Никшић и то на његов рођен-дан. Рекли смо како су Никшићани даровали младоме кнежевићу скупоцену сабљу. На овај лепи дар, који је потекао из чисте црногорске љубави, кнез Никола вратио је још лепше уздарје. Испевао је Никшићу ову песму, коју у подлиску и ми доносимо, да Србин види, како осећа црногорски господар, дика Србинова, о којему чивутске новине износе свакојаке лажи.

Парастос. Српска црквена општина новосадска даје парастос народним добротворима Луки Миланковићу и сестри му Марији Петровићки сад у суботу 17. (29.) октобра у 11 сати пре подне у св. Ђурђевској цркви.

Александар плем. Трифунац положио је мандат свога послаништва за Вел. Бечкерек на срп. народно-црквеном сабору, као што нам отуд пишу.

Ружна појава. Каквим поносом довикујемо: Само Србин слави крсну славу! И доиста и право је, да се поносимо и дичимо пред светом овом дивном и величанственом српском славом. Али, како нам је тешко кад у Србијанским листовима читамо, где многи Срби јављају, да ове године о овој или оној светковини неће славити своју крсну славу. Често и врло често изналазе се најмањи разлози, да не славе. Жалосно је ово, тим више жалосно, што док сваки прости Србин хоће и може да слави, а оно се извлаче варошани, имућнији и интелигентнији Срби. О овој ружној појави требало би да проговоре српски листови.

Срасли двојци. У Белгији, у Брислу изложена су два девојчета од четир године, да их свет гледа. Њихова појава је за науку врло занимљива. Ова су деца потпуно развијена, само што су једно за друго срасла на прсима помоћу јаке рскавице, и то тако, да кад једно дете иде напред, друго мора натраг, и обратно. Двојци имају потпуно одвојене живчане суставе; занимљиво је то, кад једна сестра једе, она друга не мора ништа јести за читаве четир недеље, па да и не примети глад. С тога се претпоставља, да крв у путу свом удисавањем храни тело. Ови су двојци рођени у Индији и намерни су да пропутују Јевропу. Баш је природа чудотворна.

Кратке вести. „Руски Инвалид“ донео је указ, којим се поставља неколико батаљона војске на многим тврђавама обале Риге. — У Русији знатно попушта колера. У 12 великих округа једва ако се разболи дневно по 100 људи. Народ у велико хвали енергију и пожртвованост државних органа. — Порта је од страних власти добила енергичан протест, услед краће поштанских пакета, коју чине турски војници на поштанским уредима између Једрене и Цариграда. — У Земуну умр'о је један радник од колере. Он је дошао из Мохача у Земун. — Талијанском листу „Opinione“ јављају из Венеције, да се је тамо убио из револвера брат угарског министра привреде. — Говори се, да ће се руски царевић заручити грчком кнегињом Маријом. — Дружина чувеногa Славјанскога путовање до скора по Немачкој, Аустро-Угарској, Швајцарској, Италији и Француској, на пролеће иде у Енглеску, а на лето у Америку.

Културне и књижевне белешке.

Манастир „Тројицо-Сергијева Лавра“. У близини славне Москве налази се овај знаменити манастир. Основао га је руско-православни калуђер Радоњежки, познат у руској историји као заштитник „всей россійской земли“. Дана 25. септ. прослављена је по целој Русији 500-годишњица овог славног какуђера. Његове свете успомене сетише се и свештеници и руски народ и прославише 500-годишњицу онако, како само велики руски народ зна да слави своје великане. Народно-црквеној слави придружила се и држава — а друкче и не иде у Русији. Државници раде онако, како цар заповеда, а цар заповеда како народ хоће. — Када је живео калуђер Радоњежки, руска кнежевина беше под татарским игом, стењући и плаћајући им грдне харачe. Велики московски кнез Донски одлучи се на очајну борбу, да са себе и народа свргне татарско господство и позове на оружје све Русе у његовој кнежевини. Пре него ће отићи на крваво бојиште, сврати се он са својим кнезовима и војводама у „Тројичку Лавру“, да узме благослов од божјега угодника, калуђера Сергија, који је због свог примерног владања и хришћанских дела био на далеко слављен. Стари калуђер дигне своје старачке руке и рече: „Бог Господ биће ти на помоћи. Бори се и победићеш!“ — Та је крвава битка била на Куликовом пољу 1380. год., на 9 год. пре косовске битке. Пророчанске речи калуђерове испунише се. Руси потукоше Татаре. Од тада почиње растити снага и моћ рускога народа. Ова победа пробудила га је из сна и он се напојио витешким духом, духом слободе и јединства; од тада окупљао се под један народни барјак, побеђивао је и снажио се, док се није и оснажио тако, да је данас Русија најмоћнија држава на свету. Побожни Руси за све ово приписују заслугу и молитвама калуђера Сергија и славе га, јер славећи њега, славе и дедове своје, славе величину државе своје.

Свечаност је била изванредна. Из Москве ишла је литија у манастир (три сата далеко). Свечаност је трајала три дана, како читамо у „Вел. Србији“, по којој ово и бележимо; а је ли и чудо, ако је свечаност била дивна, величанствена и узвишена? Помислите, светковали су заједно: црква, народ и држава! Заиста, сретна је Русија!

Димитрије Агрењев-Славјански. Овај гласовити руско-народни певач, који је не давно са својим друштвом посетио и неке српске крајеве а оним дивним руским нар. песмама очарао цео изображени свет, подигао је у Кијеву велико здање,

У здању су две огромне дворане, у којима може слободно стати до 6000 посетиоца; у овим ће дворанама његова дружина приређивати певачке забаве. У истом здању наћи ће прибежишта сви словенски ђаци, који се уче у Кијеву, а уједно биће слободно да у њему преноће сви Словени, који путују по Русији. Није ни ово све. Он отвара још и велику читаоницу са књижницом. У читаоницу ће долазити сви листови свих словенских народа, а за књижницу набављаће се сва словенска дела. Овим својим делом постао је Славјански, тај чувени и прослављени певач, велики добротвор не само руског, већ и словенског народа; јер ће ово здање у Кијеву бити средиште, из којег ће се орити гласови словенских песама по целоме словенскоме свету.

Народна привреда.

Корисне белешке за наше пољопривреднике.

Не убијајте жабе. — Жаба и слепи мишеви, то су од народа нашег презрене животињице, па и опет нема за пољопривредника кориснијих животињица од њих. Обоје се хране разним ситним штеточинама: бубама, гусеницама, лептирима итд., те су нам тако од превелике користи а баш нам ни у колико нису од штете. Жабе су у повртњацима праве добротворке, јер хранећи себе, утамане оно силество инсеката и пужића. С тога треба сваки домаћин не само да не убија жабе, него да их чува и брани. —

Како ћемо воћкице од зечева сачувати? — Неки премазују стабла својих младих воћкица иловачом, а неки гашеним кречом, да их од зечева сачувају, који неких година, нарочито, кад је снежна, дуга зима, великог квара на воћкицама почине. Премазивање иловачом само, ништа не вреди, јер ју прва киша спере; а креч је већ боље средство, али и оно није од зечева са свим сигурно. Неки опет обмотавају стабла сламом, што се не може с тога препоручити, јер се иза сламе увуку разни инсекти, који ту, од зиме склоњени и очувани, с пролећа здраво и весело на младо пупје навале и обрсте. Најсигурније, а уједно и најјефтиније средство следеће је: Узми 1 део обичне иловаче, 1 део скорашње кравље балеге и 1½ део гашеног креча. Све ово водом добро размути, да буде са свим житко блато, па додај једну или две бешике говеђе жучи, и том смесом намажи стабла, докле мислиш, да ће моћи зечеви дохватити. Ово не само да чува од зечева, него очисти и утамани маховину, лишајеве и јаја од гусеница, која би се на стаблу нашла.

„Тежак“.

Трговина.

Нови Сад, 15. (27.) октобра. На нашој житној пијаци врло је слаб довоз, услед још једнако затворене вароши, због немилог госта, који нам око прага чепа и жели да се настани преко зиме код нас, да нас на пролеће може боље таманити. — У Петроварадину је скупоћа у свему. За једно јаје плаћа се по 10 нов., кила кромпира кошта 12 новч., ако тако потраје и даље, доћи ће друга колера — глад. Збиља је непојмљиво, да још и данас Пешта у свакидашњем промету, и то се не забрањује ни од магистрата ни од министарства, а код нас власт поступа да ли према својој увиђавности и убеђењу или из плашње.

Цена је пшеници 7 ф. 10 н., кукуруз у клипу 2 ф. 60 н., окрљен 3 ф. 60 н., јечам 4 ф. 80 н., зоб 5 ф. 10 н., наполица 6 ф. 50 н.

*

Будимпешта, 14. (26.) октобра. Данас је трговина врло млитава била, једва се 10.000 мтц. продало. Купци се врло слабо заузимали за куповину. Жито се продавало са 5—7 и по новч. јефтиније. Раж и зоб је такође са 5 нов. јефтинија; утаначена је цена на закључку: жито за јесен 7 ф. 45 новч. за пролеће 7 ф. 76 н., кукуруз за мај-јуни 1893 г. 5 ф. 03 н., зоб за јесен 5 ф. 52 н. за пролеће 5 ф. 67 н.

Новије вести.

Београд. Министарски савет утврдио је програм свога држања у погледу народне скупштине. Чим се скупштина састане 1. новембра, одмах ће бити одгођена на два месеца. При крају децембра биће разрешена, а при крају фебруара биће расписани нови избори. Сви ови рокови оснивају се строго на наређењима устава. На против радикали са своје стране наглашују, да скупштина несме бити одгођена, пре, него што обави избор регента, јер устав изрично наређује, да се упражњено регентско место има попунити, чим се прва скупштина састане.

Будимпешта. У угарским делегацијама изјавио је Угрон: Наша војска мора бити за ратну потребу доведена у ред, јер будући ратови неће бити династички, него народносни ратови. Говорник тражи, да се мађарски језик уведе у угарске регименте, јер онда неће народности оклевати, да у свима школама не негују војничко васпитање омладине. И министарска одговорност није још код војске добила своју важност. Генерални надворници, краљевске војничке писарнице нису још министру одговорне. У војсци постоји још увек нека струја, да војска треба да је одвојена од народности и од друштва. Говорник хвали велики дух Радецков, који је одушевљено признао моралну снагу народне војске; не одобрава, како је војска по областима распоређена и замера, што источна Галиција и Буковина нису још добро утврђене. И говорник не усваја предлог први пут у целини.

Будимпешта. Министар око краљеве особе Сеђењи, одступио је и одмах је постављен за посланика у Берлину. Његове досадашње послове отправљаће привремено министар домобранства, Фејирвари. Ово одступање доводи се у свезу са министар. кризом, која је наступила услед подизања споменика домобранцима из г. 1848. Сеђењи је врло радо примљен на немачком двору и с тога немачке новине радосно поздрављају његов долазак. Досадашњи посланик на немачком двору, гроф Сечењи, такође је био добро примљен у Немачкој, јер је за време свога бављења у Берлину знао стећи опће поштовање и љубав.

Будимпешта. Његово Величанство је потписало дана 13. октобра одобрење, да се може сазвати српски народно-црквени сабор 24. октобра о. г. За краљевског повереника именован је барон Федор Николић.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 14. октобра у 6 сах. по подне.)

Бела Црква. На данашњем јавном збору изборници овог среза протестовали једнодушно против „јединственог статута“.

Митровица. На великом бирачком збору прихваћена резолуција против „јединственог статута“. Гласно закључено, да се резолуција подастре сабору преко радикалног посланика дра Богдановића.

Мокрин. У недељу одржан збор бирача мокринског среза, на којем је најодлучније протестовано противу злогласног „јединственог статута“. Живко Богдан, посланик овога среза, изјављује, да ће бити жестоки противник тога статута и да ће настојати, да се права народа српскога неокрњена сачувају. Уједно се извињује, што он у последњој седници одбора петнаесторице није присуствовао. — Известићемо опширније.

Дописница уредништва.

М. — Панчево. Ваш би допис уврстили драге воље, али је дошао доцкан за овај број, па нема вредности.

Исправак.

У 158. броју „Заставе“, а у допису из Беле Цркве, у место беловарске пуковније треба да стоји: белоцрквanske; што овим молимо, да се исправи. Уред.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Сад је баш изашла књижица

О КОЛЕРИ

ЈАВНО ПРЕДАВАЊЕ

др. Милана Јовановића-Батута

професора велике школе.

Садржај: I. Увод. — II. Нарав кужне клице. — III. Спремај и снажи тело за борбу. — IV. Чувај се кужне клице. — V. Болесник и прва помоћ и VI. Десинфекција.

Цена 0·40 дин. Књижарима, скупљачима и разносачима 25% рабата (само за готово). Поруџбине и писма шаљу се на г. Живојина Ђорђевића, зоологијски игијенски институт. Београд. — Неплаћена писма не примају се.

✝

С тужним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да нам се наша нигда незаборављена мати, пуница и мајка

КРИСТИНА уд. ЈОВАНОВИЋ

рођ. ПОПОВ,

после дужег боловања 15. (27.) октобра о. г. у ½1 сат после поноћи у својој 60-ој години у вечност преселила.

Тело покојнице опојаће се по обреду православне цркве у петак после подне 3 сата у саборној цркви, а по том ће се на успенском гробљу предати матери земљи.

У Новом Саду, 15. (27.) октобра 1892.

Вечан јој спомен!

Марија Јовановић удата Бајић, Катица Јовановић удата Вујић, Олга Јовановић удата Стакић, Софија Јовановић удата Николајевић, кћери. Владимир Бајић, Лазар Вујић, Никола Стакић, Миливој Николајевић, зетови. Лазар, Исидор и Олга Бајић, Вукосава, Паја, Милан, Десана, Гига, Јова, Стева, Софија, Кристина, Стакић, Кристина Николајевић, унучад, и остали сродници.

ОГЛАСИ.

Стечај.

Пошто је наш учитељ на друго место изабран то школски одбор Чокански расписује стечај за учитеља. Плата 350 фор. на годину, из фонда Марцибановог 10 фор. — три ланца земље на коју учитељ порезу плаћа, од великог укопа 1 фор. а од малог и парастоса 50 нов. и сламе за огрев колико треба и слободан стан. Рок стечају до 26. октобра (Митров-дан) којег дана ће се и избор обавити. Они који би ово место хтели заузети, нека пошљу своје сведоџбе на потписаног председника.

Чока via Zenta 8. октобра 1892. год.

Ђура Стојанчев, председник.

2—3 613

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

САВЕ ТУБИЋА

У ШИДУ

615 1—2

потребује једног вештог помоћника. Ступање одмах или за 14 дана.

ПАМУЧАРСКА И СРПСКО-ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА

У НОВОМЕ САДУ

потребује два спомоћника, вична тој струци. Ступити могу одма. 591 3—8

ОТВАРАЊЕ РАДЊЕ.

Част ми је до знања ставити пошт. грађанству, како у месту тако и у околини, да од 1. новембра отварам

У МИТРОВИЦИ

у кући госп. Драгутиновића

СТАКЛА И РАЗНОГ ПОРЦЕЛАНСКОГ И КАМЕНИТОГ ПОСУЂА, ЛАМПИ И ОГЛЕДАЛА ТРГОВИНУ.

Послове, који у стакларску струку припадају, примаћу и отправљати по најумеренијој цени, на задовољство мојих поштованих муштерија.

Уједно јављам, да ће моја радња у Новоме Саду и на даље постојати.

Овом приликом дајем на знање, да за своју радњу потребујем два стакларска спомоћника, који могу одмах ступити. Првенство имају Срби.

Нови Сад, октобра 1892.

С поштовањем

Ђока Давидовац стаклар.

609 2—2

За моју велику гостионицу (Einkehr) у Иланци (Торонтал) потребујем вештог

ГОСТИОНИЧАРА.

Ближа извешћа код мене самог.

МИХАИЛ НИКОЛИЋ, у Иланци.

612 2—3

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У МИТРОВИЦИ

ПРОДАЈЕ: **нове велике и мале дукате, наполеоне, српске динаре, срећке.**

КУПУЈЕ: **разне папирне вредности, сваковрсне златне и сребрне монете, српске динаре.**

Исплаћује и есконтује купоне свију државних папира.

Обавља плаћања на све веће светске пијаце: Француске, Русије, Немачке, Енглеске, Италије, Америчких уједињених држава итд.

Наручбине обављају се и путем поште.

583 3—5

МАРИЈАЦЕЛСКЕ КАПЉИЦЕ

које су од врло великог уплива против болова у стомаку, у опште приповнате су као кућевни лек.

Лече: **против неимања апетита, слабости стомака, подригивања, затвора, киселине у стомаку, ватре у стомаку, сувишног пљувања, жутице, муке и повраћања, грчева и завијања у стомаку.**

Код напоменутих болести **Маријацељске капљице** су од врло велике помоћи, а изврсност њихова приповната је од дугог времена што и стотинама сведоџби потврђују. — Једно стакоце с упутством стаје 40 новч., а веће 70 новч.

Schutzmarke.

Главно стовариште за Аустро-Угарску налази се код:

Török Joszef gyogyszertára Budapest, Kiralyi utcza 12 sz.

Нарочито се уповорује на заштитну марку и потпис. Само оне капљице треба узимати, које на завитку имају прилепљену зелену врпцу са потписом зготовљача (C. Brady) и ове речи: „Да су праве сведочим.“

У Новоме Саду добија се код: Г. Плавшића апот. П. Георгијевића, апот. У Петровцу: Ференци Истван апотекар. 9 31—43

ГАВРА НЕЦКОВ

НАЈВЕЋА ЂУРЧИЈСКА РАДЊА У НОВОМ САДУ,

КОД „ЗЛАТНОГ ТИГРА“ ЂУРЧИЈСКА УЛИЦА БРОЈ 16. У СОПСТВЕНОЈ КУЋИ.

Препоручује поштованој публици свој сопствени производ

ПУТНИЧКИХ БУНДИ

КОЖОМ ПОСТАВЉЕНИ ЧИЗАМА, ВРЕЋА ЗА НОГЕ (FUSS-SACK), МУШКИ КАПУТА, ЖЕНСКИ ЂУРКОВА, мушки и женски капа најновијег фазона, као и сваковрсних муфова, мушких и женских крогнова и боара.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ РАЗНИХ КОЖА

за мушке као и женске крогнове, за постављање мушких и женских хаљина, разних первазова и т. д.

Прима све горенаведене ствари на оправку, као и преко лета на чување

614 **СВЕ ПО НАЈУМЕРЕНИЈОЈ ЦЕНИ.** 1-4

„ЛУВР“

ПРЕКО ПУТА „ГВОЗДЕНОГ ЧОВЕКА.“

Новоустројена трговина препоручује своје богато сложиште одела за господу, дечаке и децу; зимских капута, менчикова, огртача, путничких и сокачких бунди, свештеничких капута и сваке врсте конфекција за господу у многобројном избору.

КОНФЕКЦИЈЕ ЗА ГОСПОЂЕ

као мантлова за кишу, за зиму, палетоа, жакета, јакна за госпође, одрасле и децу. — Богат избор цилиндера, шешира за господу и децу, енглеске врсте, стовариште

P. & C. HABIG

дворског лиферанта у Бечу и Берлину.

Богато сложиште зимских капа, рубља, француских и бечких поша, кишобрана, штапова и свију помодних ствари.

Цене ванредно јефтине.

С поштовањем

592 3—6 **„ЛУВР“.**

Властник Славко Свет. Милетић. Одговорни уредник Ђорђе Бакаловић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.